

Симболика грба Барање на застави Земунске народне гарде из 1848. године

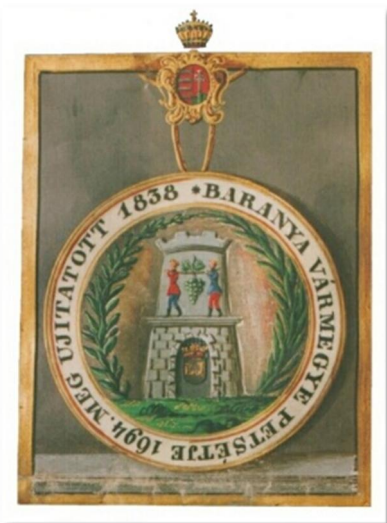
У српској обласној хералдици симболика једног броја земаљских грбова до данас је остала тајна, али укључивањем више научних дисциплина у истраживање симболике у српској обласној хералдици, почела су полако да се јављају објашњења симболике неких од грбова.

Такав је случај и са загонетним грбом Барање који се јавља на застави Земунске гарде из 1848. године. На тој застави грб Барање представљен је са плавом позадином и пасхалним јагњетом на зеленом тлу. Драгомир Ацовић у свом делу *Хералдика и Срби* за целу ту композицију каже: „Док су картуши са грбовима Срема и Бачке хералдички коректни и одговарају савременим хералдичким цитатима, грб Баната је изведен из грба Великокикиндског дистрикта, а уместо важећег грба Барањске жупаније употребљен је грб Илока (пасхално јагње)“

(Наведено дело, Београд, 2008, стр. 554). У фусноти на то још додаје: „Румски и Илочки округ Сремске жупаније били су Патентом укључени у Војводство, док Барања није, па се можда хтела нагласити претензија према Барањи тиме што се Илок, као територијално њој најближи део Војводства, тенденциозно пројектовао у Барању“.

Застава Земунске народне гарде у Војводини Српској из 1848. године

Краљ Фердинанд 1838. године потврђује печат-грб Барањске жупаније из 1694. године

Иако вероватно ни самом Ацовићу то уверење није објашњавало разлоге за избор овог грба као грба Барање, поред постојећег и добро познатог печата-грба Барањске жупаније из 1694. године, који је Барањи подарио краљ Леополд I након ослобађања Барање од Турака, и који се могао употребити једнако као што је употребљен и грб Бачке или Срема, али и због географске оријентисаности Барање која до после Другог светског рата практично није имала везе са Осијеком, који је са друге стране Драве, која јој је јужна граница, а камоли са Илоком који је далеко од ушћа Драве у Дунав (који је Барањи источна граница) и дубоко у Срему оријентисан првенствено ка Бачкој.

Чак не би било необично да се аутор грба послужио неким од важнијих грбова из Будимске епархије, којој је Барања у то време припадала, као на

пример грбом Сент Андреје, која такође на свом грбу има пасхално јагње, или мало познате и недуго постојеће Мохачке епархије, која је била центар духовног живота барањских Срба после обнове Пећке патријаршије 1557. године, али ниједан траг који би се ту можда и појавио не би нас одвео до одговора на почетно питање.

До одговора ће нас одвести траг који се недавно појавио, и то из области која у проучавању хералдике није страна, али која сплетом околности није била посматрана кроз праву призму. Одгонетка симболике грба Барање са заставе Земунске гарде из 1848. године лежи заправо у језику.

Грб Барањске жупаније из 1838. године

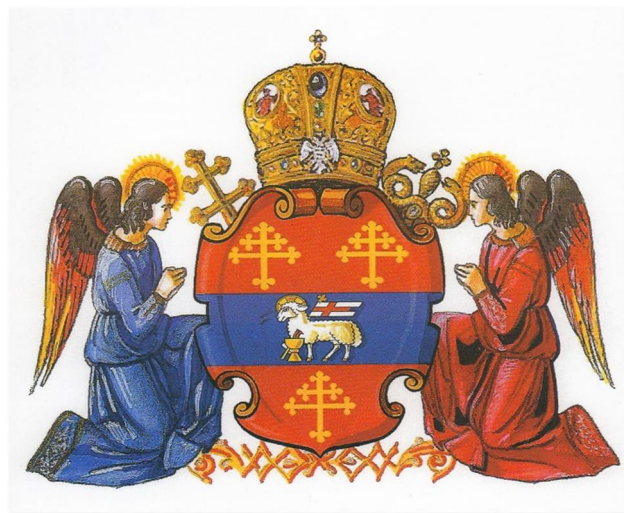
Идеална реконструкција хералдичке композиције са заставе Земунске народне гарде, аутор Д. Ацовић

На мађарском језику именица *bárány* значи јагње, што нам поручује да је грб Барање заправо *arma parlante*, а што нам је до данас остало непознато јер тај грб никада и нисмо посматрали кроз призму мађарског језика. То је донекле и оправдано, јер у мађарској хералдици бар до сада није примећен сличан грб приписан Барањи, док се у српској хералдици први пут јавља тек у овом примеру из 1848. године.

Иначе, именица *bárány* је вероватно прасловенског порекла, и означавала је овна (в. А. Лома, *Топонимија Бањске хрисовуље*, Београд, 2013, стр. 25), чему у прилог говори и чињеница да се ова именица у свом изворном облику задржала до данас у западнословенским језицима, пољском, чешком, словачком, доњолужичкосрпском и горњолужичкосрпском језику, и да има исто значење.

Овај мотив ће се касније идеално уклопити у грб новоформиране Епархије осјечкопољске и барањске, кога је осмислио и нацртао Драгомир Ацовић, а на ком ће симболизовати управо спасење које доноси православна хришћанска црква кроз свету тајну евхаристије.

Аутор: Бранко Тодоровић

Грб Епархије осјечкопољске и барањске, аутор Д. Ацовић